

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๑๒/๒๕๖๘

วันที่ ๒๒ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง ศาลอุทธรณ์

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ศาลอุทธรณ์ส่งคำโต้แย้งของผู้ถูกร้องขอ (นายแส จิ้นเจียง หรือ SHE Zhijiang) ในคดีอาญา หมายเลขดำที่ ผด ๑/๒๕๖๗ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๔๙๔/๒๕๖๘ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามคำโต้แย้งของผู้ถูกร้องขอและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

พนักงานอัยการ (ผู้ร้องขอ) ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาตามที่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำประเทศไทยมีคำร้องขอผ่านวิถีทางการทูตว่า ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ถึงปัจจุบัน ผู้ถูกร้องขอร่วมกับผู้ต้องสงสัยเปิดกิจการเว็บไซต์การพนัน และจัดให้ประชาชนในสาธารณรัฐประชาชนจีนร่วมพนันออนไลน์ข้ามพรมแดน ตลอดจนก่อสร้างเมือง ในเขตพิเศษสุ่ยโก่กู๋ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เพื่อรวบรวมอุตสาหกรรมการพนันทั้งดำเนินการ ด้วยตนเองและให้บริการแพลตฟอร์มการพนันออนไลน์ รวมถึงสนับสนุนด้านเทคนิคแก่ผู้ให้บริการรายอื่น อันเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา ๓๐๓ วรรคสอง ประกอบ มาตรา ๖ และมาตรา ๗ ข้อหาเปิดกาสีโนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ร้องขอจึงขอให้ศาลมีคำสั่งขัง ผู้ถูกร้องขอไว้เพื่อส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนไปดำเนินคดีที่สาธารณรัฐประชาชนจีน ตามพระราชบัญญัติ ส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ ผู้ถูกร้องขอให้การปฏิเสธและอ้างว่าตนมีสัญชาติกัมพูชา ไม่ใช่สัญชาติจีน

ศาลอาญาพิจารณาพยานหลักฐานแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องขอเป็นคนสัญชาติจีนเพราะยังไม่ได้รับ อนุมัติให้สละสัญชาติ คดียังไม่ขาดอายุความ ความผิดเกี่ยวกับการพนันเป็นความผิดอาญาที่กฎหมาย สาธารณรัฐประชาชนจีนและกฎหมายไทยกำหนดให้มีโทษจำคุกมากกว่าหนึ่งปี และมีใช้ความผิด ในลักษณะทางการเมือง หรือทางการทหาร จึงเป็นความผิดที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ ตามพระราชบัญญัติ

ส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓ และสนธิสัญญาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ฉบับลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๙๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ข้อ ๒ ศาลอาญาจึงมีคำสั่งให้ซึ่งผู้ถูกร้องขอไว้เพื่อส่งตัวข้ามแดนไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่มิให้ส่งตัวผู้ถูกร้องขอข้ามแดนก่อนครบระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งซึ่งเพื่อส่งข้ามแดน และหากมิได้ส่งตัวผู้ถูกร้องขอข้ามแดนภายในระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งถึงที่สุด ให้ปล่อยตัวผู้ถูกร้องขอไป

ผู้ถูกร้องขออุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลอุทธรณ์ ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ผู้ถูกร้องขอโต้แย้งว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกสัญชาติ ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๔๔ รับคำร้องกรณีศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของจำเลยที่เป็นคนต่างด้าวไว้พิจารณาวินิจฉัย ผู้ถูกร้องขอซึ่งเป็นบุคคลต่างด้าวจึงเป็นผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญที่จะโต้แย้งความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ได้ โดยมีเหตุผลดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติเหตุในการที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งซึ่งบุคคลไว้เพื่อส่งข้ามแดน โดยให้ศาลพิจารณารับฟังพยานหลักฐานแต่เพียงว่าเป็นคดีมีมูลที่จะรับฟ้องไว้พิจารณาหรือไม่เท่านั้น ไม่ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาเนื้อหาแห่งคดีว่าผู้ถูกร้องขอกระทำความผิดจริงหรือไม่ ส่วนมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติว่าความผิดซึ่งเป็นเหตุให้ร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้จะต้องไม่ใช่ความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองหรือความผิดทางทหารโดยเฉพาะ เป็นบทบัญญัติที่ไม่เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงอื่นใด และข้อยกเว้นไม่ให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายอื่นเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาล ทำให้ผู้ถูกร้องขอไม่ได้รับการพิจารณาคดีอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และมีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ บทบัญญัติมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) ไม่สอดคล้องตามหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของผู้ถูกร้องขอเกินสมควรแก่เหตุ ไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน และไม่ได้รับถึงเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเอาไว้ ทั้งยังมุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่การพิจารณาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นการเจาะจง ทำให้บุคคลไม่เสมอกันในกฎหมาย และถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙

(๒) พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสอง บัญญัติให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคำคัดค้านเฉพาะเหตุที่ให้ศาลมีคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙ โดยพิจารณาว่าศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งไปโดยมีพยานหลักฐานเพียงพอหรือไม่เท่านั้น ทำให้ผู้ถูกร้องขอเสียสิทธิในการยกข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายและพยานหลักฐานอื่น นอกเหนือจากพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบไว้แล้วในศาลชั้นต้น เพื่อให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาวินิจฉัยในประเด็นเรื่องอำนาจฟ้อง การรับฟังพยานหลักฐาน และข้อยกเว้นหรือข้อห้ามอื่นที่ไม่ให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๑๓ สนธิสัญญาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ฉบับลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๙๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ข้อ ๓ ข้อ ๔ และข้อ ๗ รวมถึงอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ข้อ ๓ ทำให้ไม่ได้รับการพิจารณาคดีอย่างถูกต้อง เป็นธรรม ไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ชอบด้วยหลักความได้สัดส่วน และไม่ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่การพิจารณาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นการเจาะจง ทำให้ผู้ถูกร้องขอไม่มีความเสมอภาคในกฎหมาย เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ถูกร้องขอ ไม่ชอบด้วยหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙

(๓) พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสาม บัญญัติให้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด โดยไม่ได้บัญญัติข้อยกเว้นหรือเปิดโอกาสให้มีการขออนุญาตหรือรับรองให้ฎีกา เป็นบทบัญญัติที่มีมาตรฐานต่ำกว่ากฎหมายอื่นที่ให้สิทธิคู่ความฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ได้ด้วยการขออนุญาตหรือรับรองให้ฎีกา เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๔ หรือพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ ทำให้ผู้ถูกร้องขอเสียสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาหรือตรวจสอบการพิจารณาคดีจากศาลสูงตามหลักการตรวจสอบการพิจารณาคดี ไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของผู้ถูกร้องขอเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ได้ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ อีกทั้งทำให้สิทธิของผู้ถูกร้องขอในคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับจำเลยในคดีอื่นไม่เสมอภาคกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ถูกร้องขอ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙

ผู้ถูกร้องขอจึงโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙ ขอให้ศาลอุทธรณ์ส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องขอโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙ ซึ่งศาลอุทธรณ์จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว บังคับแก่คดีและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลอุทธรณ์ส่งคำโต้แย้งของผู้ถูกร้องขอเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙ หรือไม่ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลอุทธรณ์จะใช้บังคับแก่คดีเมื่อผู้ถูกร้องขอโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง แต่ส่วนที่โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ หรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ เป็นบททั่วไปที่วางหลักการคุ้มครองเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ความเสมอภาคของบุคคล และมาตรา ๕ เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ มิได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ อีกทั้งผู้ถูกร้องขอไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๑) วรรคสอง และมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอย่างไร คำโต้แย้งส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำโต้แย้งของผู้ถูกร้องขอไว้พิจารณาวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) และมาตรา ๒๑ วรรคสองและวรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙ หรือไม่

ต่อมา ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องขอยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๘ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ และศาลอุทธรณ์ได้ส่งคำร้องของผู้ถูกร้องขอฉบับลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๘ ต่อศาลรัฐธรรมนูญด้วย สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องขอเห็นว่าคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน พยานหลักฐาน หมายจับ และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความบกพร่อง รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนต้องการตัวผู้ถูกร้องขอ เนื่องจากผู้ถูกร้องขอเป็นสายลับของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งล่วงรู้ความลับและมีความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ตรงกับรัฐบาล เคยมีการส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาข่มขู่คุกคามผู้ถูกร้องขอในเรือนจำ ผู้ถูกร้องขอกลัวว่าเมื่อถูกส่งตัวกลับประเทศ จะถูกทรมาน ถูกบังคับให้สูญหาย หรือถูกประหารชีวิต

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า คำโต้แย้งของผู้ถูกร้องขอไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบ คำโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ วรรคสอง วรรคสี่ และวรรคห้า และมาตรา ๒๙ อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ วรรคสอง วรรคสี่ และวรรคห้า และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า อย่างไรก็ตาม และพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ วรรคสอง มาตรา ๒๗ วรรคสอง วรรคสี่ และวรรคห้า และมาตรา ๒๙ อย่างไรก็ตาม ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะ ในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ

เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้ไปเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้ไปเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

มาตรา ๒๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติ ไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มี การหลบหนี

ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองมิได้

คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกัน จนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒. พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๑๙ เมื่อศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่ามีเหตุดังต่อไปนี้ให้ศาลมีคำสั่งขัง บุคคลนั้นไว้เพื่อส่งข้ามแดนต่อไป

(๑) บุคคลซึ่งถูกจับนั้นเป็นบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนและมีผู้ใช้สัญชาติไทย หรือเป็น ผู้มีสัญชาติไทยแต่อยู่ในหลักเกณฑ์ให้ส่งข้ามแดนได้ตามมาตรา ๑๒

(๒) คดีมีมูลที่จะรับฟ้องไว้พิจารณา หากความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรหรือมีกฎหมาย บัญญัติให้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร และ

(๓) ความผิดซึ่งเป็นเหตุให้ร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น เป็นความผิดซึ่งอาจส่งผู้ร้ายข้ามแดน ได้ตามพระราชบัญญัตินี้และมีใช่เป็นความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองหรือเป็นความผิดทางทหาร โดยเฉพาะ

ถ้าศาลพิเคราะห์เห็นว่าพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่งไม่เพียงพอ ก็ให้ศาลมีคำสั่งปล่อย และดำเนินการปล่อยบุคคลนั้นไปเมื่อสิ้นระยะเวลาเจ็ดสิบสองชั่วโมงนับแต่ได้อ่านคำสั่งปล่อยนั้น เว้นแต่ ภายในระยะเวลาดังกล่าว พนักงานอัยการจะได้แจ้งความจำนงว่าจะอุทธรณ์ ก็ให้ขังไว้ในระหว่างอุทธรณ์ และจะต้องยื่นอุทธรณ์ภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลอ่านคำสั่งปล่อย ถ้ามีคำร้องขอให้ ปล่อยชั่วคราวในชั้นอุทธรณ์ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ปล่อยหรือขังบุคคลเพื่อส่งข้ามแดนแล้วพนักงานอัยการ หรือบุคคลนั้นอาจยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวไปยังศาลอุทธรณ์ภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ศาล ได้อ่านคำสั่งนั้น

ในการพิจารณาอุทธรณ์ ให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคำคัดค้านเฉพาะเหตุที่ให้ศาลมีคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙ โดยพิจารณาว่าศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งไปโดยมีพยานหลักฐานเพียงพอหรือไม่

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ผู้ถูกร้องขอมีข้อโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้ศาลพิจารณารับฟังพยานหลักฐานในการสั่งขังบุคคลเพื่อส่งข้ามแดนแต่เพียงว่าเป็นคดีมีมูลที่จะรับฟ้องไว้พิจารณาหรือไม่เท่านั้น มิได้ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาเนื้อหาแห่งคดีว่าผู้ถูกร้องขอกระทำความผิดจริงหรือไม่ และมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติว่าความผิดซึ่งเป็นเหตุให้ร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้จะต้องไม่ใช่เป็นความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองหรือเป็นความผิดทางทหารโดยเฉพาะ เป็นการไม่เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงอื่น และข้อยกเว้นไม่ให้ผู้ร้ายข้ามแดนที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายอื่นเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยคดี ทำให้ผู้ถูกร้องขอไม่ได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมและมีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ บทบัญญัติมาตราดังกล่าวไม่สอดคล้องตามหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของผู้ถูกร้องขอเกินสมควรแก่เหตุ ไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ได้ระบุงถึงเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเอาไว้ ทั้งยังมุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่การพิจารณาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นการเจาะจงทำให้บุคคลไม่เสมอกันในกฎหมายและถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

เห็นว่า การส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรม เพื่อแก้ไขปัญหาที่ผู้กระทำความผิดก่ออาชญากรรมขึ้นในประเทศหนึ่งแล้วหลบหนีไปยังประเทศอื่น เนื่องจากแต่ละประเทศไม่อาจส่งเจ้าหน้าที่ของตนเข้าไปจับกุมผู้กระทำความผิดในต่างประเทศได้ เพราะอาจเป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยของประเทศนั้นได้ ความผิดต่อกฎหมายอาญารัฐใดหรือคดีใด จะสามารถใช้เป็นเหตุในการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนได้หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์การส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในของประเทศผู้ร้องขอและประเทศผู้ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนด้วย พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ให้ศาลพิจารณาพยานหลักฐานที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลว่ามีเหตุให้ศาลมีคำสั่งขังบุคคลไว้เพื่อส่งข้ามแดนหรือไม่ หากศาลเห็นว่าพยานหลักฐานที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลไม่เพียงพอ ศาลจะมีคำสั่งปล่อยบุคคลผู้ถูกร้องขอไป แต่หากศาลเห็นว่าพยานหลักฐานเป็นไปตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๓) ศาลจะมีคำสั่งขังบุคคลผู้ถูกร้องขอไว้เพื่อรอส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดน โดยมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติเหตุในการพิจารณาพยานหลักฐานว่าต้องเป็นคดีที่มีมูลจะรับฟ้องไว้พิจารณา ซึ่งการพิจารณาพยานหลักฐานว่าคดีมีมูลหรือไม่นั้น ใช้มาตรฐานการพิสูจน์เช่นเดียวกับการพิจารณาชั้นไต่สวนมูลฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยรับฟังพยานหลักฐานของโจทก์ว่าเพียงพอให้รับฟ้องไว้หรือไม่เท่านั้น ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยตามสมควร เหตุที่ศาลไม่อาจพิจารณาพยานหลักฐานเพื่อมุ่งพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้ เพราะการพิจารณาเนื้อหาแห่งคดีย่อมเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลแห่งประเทศผู้ร้องขอ ซึ่งเป็นไปตามหลักการไม่ลงโทษซ้ำในความผิดเดียวกัน ส่วนมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติให้ศาลมีคำสั่งขังบุคคลไว้เพื่อส่งข้ามแดนว่าจะต้องเป็นความผิดตามมาตรา ๗ กล่าวคือ ความผิดอาญาซึ่งกฎหมายของประเทศผู้ร้องขอและกฎหมายไทยกำหนดให้เป็นความผิดอาญาซึ่งมีโทษประหารชีวิตหรือมีโทษจำคุกหรือโทษจำกัดเสรีภาพในรูปแบบอื่นตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป หรือความผิดอาญาอื่นซึ่งมีโทษจำคุกหรือโทษจำกัดเสรีภาพในรูปแบบอื่นน้อยกว่าหนึ่งปีซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวพันกับความผิดที่ให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามคำร้องขอ ไม่ว่าจะร้องขอพร้อมคำร้องขอในครั้งแรกหรือภายหลัง ความผิดซึ่งเป็นเหตุให้ร้องขอส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องไม่ใช่ความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองหรือเป็นความผิดทางทหารโดยเฉพาะ บทบัญญัติดังกล่าวสอดคล้องกับหลักที่กำหนดให้ความผิดทางอาญาเล็กน้อยไม่อาจนำมาพิจารณาในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน ส่วนกรณีข้อยกเว้นในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนว่าต้องไม่ใช่ความผิดทางการเมืองหรือความผิดทางทหารนั้น เนื่องจากความผิดในลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดที่เกิดจากบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับการปกครองหรือการดำเนินนโยบายของรัฐ การที่รัฐปฏิเสธไม่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดทางการเมืองถือเป็นการยอมรับและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ในการแสดงความคิดเห็น เป็นไปตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๙ (๑) ส่วนความผิดทางทหารเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายอาญาทหารของผู้กระทำความผิดที่เป็นทหาร เป็นความผิดที่มีลักษณะเฉพาะภายในเขตอำนาจของศาลที่พิจารณาความผิดทางวินัย และความผิดทางอาญาของทหารหรือศาลทหารเป็นหลักโดยมีวิธีพิจารณาความอาญาทหารเป็นการเฉพาะ เพื่อไม่ให้เป็นการแข่งขันกันภายในเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศอื่น ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) ดังกล่าวเป็นเพียงหลักเกณฑ์ให้ศาลพิจารณาเพื่อมีคำสั่งขังบุคคลไว้เพื่อส่งข้ามแดน การพิจารณาจึงเป็นการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์เบื้องต้นว่าความผิดตามคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นความผิดที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือต้องด้วยข้อยกเว้นหรือไม่เท่านั้น ซึ่งหากศาลมีคำสั่งขังบุคคลนั้นไว้เพื่อส่งข้ามแดนและเมื่อรัฐบาลดำเนินการส่งตัวผู้ถูกร้องขอให้ไปยังประเทศผู้ร้องขอแล้ว ผู้ถูกร้องขอก็ยังมีสิทธิในการต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองได้ในชั้นการพิจารณาคดีของศาลของประเทศผู้ร้องขอได้ บทบัญญัติมาตรา ๑๙ (๒) และ (๓) จึงมิได้เป็นการจำกัดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาแต่อย่างใด การขังบุคคลไว้เพื่อส่งข้ามแดนตามคำสั่งของศาลจึงแตกต่างกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไปที่มุ่งพิสูจน์ความผิดและลงโทษทางอาญาแก่บุคคลตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ สำคัญในการดำเนินคดีทั้งสองประเภทจึงแตกต่างกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ เป็นการใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้องขอให้ส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนเป็นการทั่วไป ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้บังคับจึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งตอนท้าย ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาคและไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ผู้ถูกร้องขอมีข้อโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสอง บัญญัติให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคำคัดค้านเฉพาะเหตุที่ให้ศาลมีคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙ โดยพิจารณาว่าศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งไปโดยมีพยานหลักฐานเพียงพอหรือไม่เท่านั้น ทำให้ผู้ถูกร้องขอเสียสิทธิในการยกข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายและพยานหลักฐานอื่น ทำให้ไม่ได้รับการพิจารณาคดีอย่างถูกต้อง เป็นธรรม ไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิในกระบวนการ

ยุติธรรมเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ชอบด้วยหลักความได้สัดส่วน และไม่ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่การพิจารณาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นการเจาะจง ทำให้ผู้ถูกร้องขอไม่มีความเสมอกันในกฎหมาย เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ถูกร้องขอ ไม่ชอบด้วยหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

เห็นว่า พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสอง กำหนดกรอบการใช้อำนาจของศาลอุทธรณ์ให้พิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานตามที่ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัย โดยจะพิจารณาว่าเพียงพอที่จะออกคำสั่งขังบุคคลไว้เพื่อส่งข้ามแดนหรือไม่ ดังนั้น ศาลอุทธรณ์จึงมีอำนาจวินิจฉัยคำคัดค้านเฉพาะประเด็นพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๓) ซึ่งเป็นเหตุเดียวกันกับการพิจารณาของศาลชั้นต้น โดยศาลอุทธรณ์ไม่ต้องสืบพยานใหม่เพื่อไม่ให้กระบวนการพิจารณาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนของศาลล่าช้า เป็นเหตุให้มีการคุมขังบุคคลผู้ถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนนานจนเกินไป อันจะเป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกร้องขอเกินสมควร ซึ่งแม้บทบัญญัติมาตรา ๒๑ วรรคสอง บัญญัติให้ศาลอุทธรณ์ทบทวนคำสั่งของศาลชั้นต้น เฉพาะกรณีว่ามีคำสั่งไปโดยมีพยานหลักฐานเพียงพอหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศไทยหลังจากศาลมีคำสั่งขังบุคคลผู้ถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนแล้ว ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลยังมีอำนาจใช้ดุลพินิจในขั้นตอนสุดท้ายว่าจะยินยอมหรือปฏิเสธการส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ภายในระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งถึงที่สุดหรือภายในกำหนดเวลาที่ศาลได้อนุญาตให้ขยายออกไป มิฉะนั้นต้องปล่อยบุคคลนั้นไป ตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ วรรคสาม และมาตรา ๒๒ ซึ่งในการใช้ดุลพินิจของรัฐบาลเช่นนี้สามารถพิจารณาประเด็นอื่นนอกเหนือจากเหตุตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๓) ได้ เช่น ข้อห้ามหรือข้อยกเว้นการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามกฎหมายภายในฉบับอื่น หรือประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มนุษยธรรม พันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือปัจจัยทางการเมืองระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนดังกล่าวจึงไม่ตัดโอกาสของผู้ถูกร้องขอในการที่จะได้รับการพิจารณาประเด็นอื่นนอกเหนือจากเหตุตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๓) ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๑ วรรคสอง ดังกล่าว จึงยังไม่ถือว่าเป็นการกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ถูกร้องขอจนเกินสมควรแก่เหตุ และไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้บังคับ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งตอนท้าย และใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใด

บุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล รวมทั้งไม่ขัดต่อหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ผู้ถูกร้องขอมีข้อโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสาม บัญญัติให้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด โดยไม่ได้บัญญัติข้อยกเว้นหรือเปิดโอกาสให้มีการขออนุญาตหรือรับรองให้ฎีกา เป็นบทบัญญัติที่มีมาตรฐานต่ำกว่ากฎหมายอื่นที่ให้สิทธิคู่ความฎีกาได้ ทำให้ผู้ถูกร้องขอเสียสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาหรือตรวจสอบการพิจารณาคดีจากศาลสูงตามหลักการตรวจสอบการพิจารณาคดี ไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของผู้ถูกร้องขอเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ได้ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ อีกทั้งทำให้สิทธิของผู้ถูกร้องขอในคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับจำเลยในคดีอื่นไม่เสมอกัน เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ถูกร้องขอ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

เห็นว่า เหตุผลในการสั่งขังบุคคลไว้เพื่อส่งข้ามแดนเนื่องจากบุคคลผู้ถูกร้องขอให้ส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนส่วนใหญ่จะเป็นคนต่างด้าวที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทยและถูกออกหมายจับจากต่างประเทศ บุคคลดังกล่าวจึงมักจะหลบหนีออกจากประเทศไทย จึงจำเป็นต้องคุมขังบุคคลผู้ถูกร้องขอไว้ในระหว่างการพิจารณาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนทันทีที่จับกุมได้ จนกว่าศาลจะมีคำสั่งถึงที่สุดว่าให้ขังบุคคลนั้นไว้เพื่อส่งข้ามแดนหรือให้ปล่อยตัวไป พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงได้บัญญัติให้กระบวนการพิจารณาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วเพื่อลดระยะเวลาการคุมขังเห็นได้จากมาตรา ๑๘ วรรคสอง ที่บัญญัติให้ศาลดำเนินการพิจารณาคดีอย่างต่อเนื่อง และการอุทธรณ์ในคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นกระบวนการทบทวนคำสั่งขังบุคคลไว้เพื่อส่งข้ามแดนเท่านั้น การพิจารณาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นการใช้อำนาจตุลาการตรวจสอบการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ศาลยุติธรรมทั้งสองชั้นศาลไม่ได้พิจารณาในประเด็นเนื้อหาแห่งคดีเพื่อลงโทษความผิดอาญาแก่บุคคลใด ต่างกับคดีอาญาทั่วไปที่เป็นการพิจารณาเนื้อหาแห่งคดีเพื่อพิสูจน์ความผิดและลงโทษทางอาญาแก่บุคคลซึ่งมีบทบัญญัติให้สิทธิคู่ความในการขออนุญาตหรือรับรองให้ฎีกา เมื่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายมีความแตกต่างกัน การปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวจึงแตกต่างกันได้ ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล อีกทั้งเมื่อดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเรียบร้อยแล้ว ผู้ถูกร้องขอก็ยังมีสิทธิได้รับการพิจารณาในเนื้อหาแห่งคดี ณ ศาลที่มีเขตอำนาจของประเทศผู้ร้องขอ และได้รับการทบทวน

โดยศาลสูงภายใต้เงื่อนไขตามกฎหมายของประเทศผู้ร้องขอ เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างการถูกจำกัดสิทธิในการยื่นฎีกาต่อศาลฎีกากับประโยชน์สาธารณะที่จำเป็นต้องดำเนินคดีด้วยความรวดเร็ว เพื่อป้องกันไม่ให้ประเทศไทยถูกกล่าวหาว่าเป็นแหล่งหลบภัยของอาชญากรข้ามชาติ จึงถือได้ว่าบทบัญญัติมาตรา ๒๑ วรรคสาม ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้บังคับ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งตอนท้าย และไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๒๙ วรรคสอง พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ